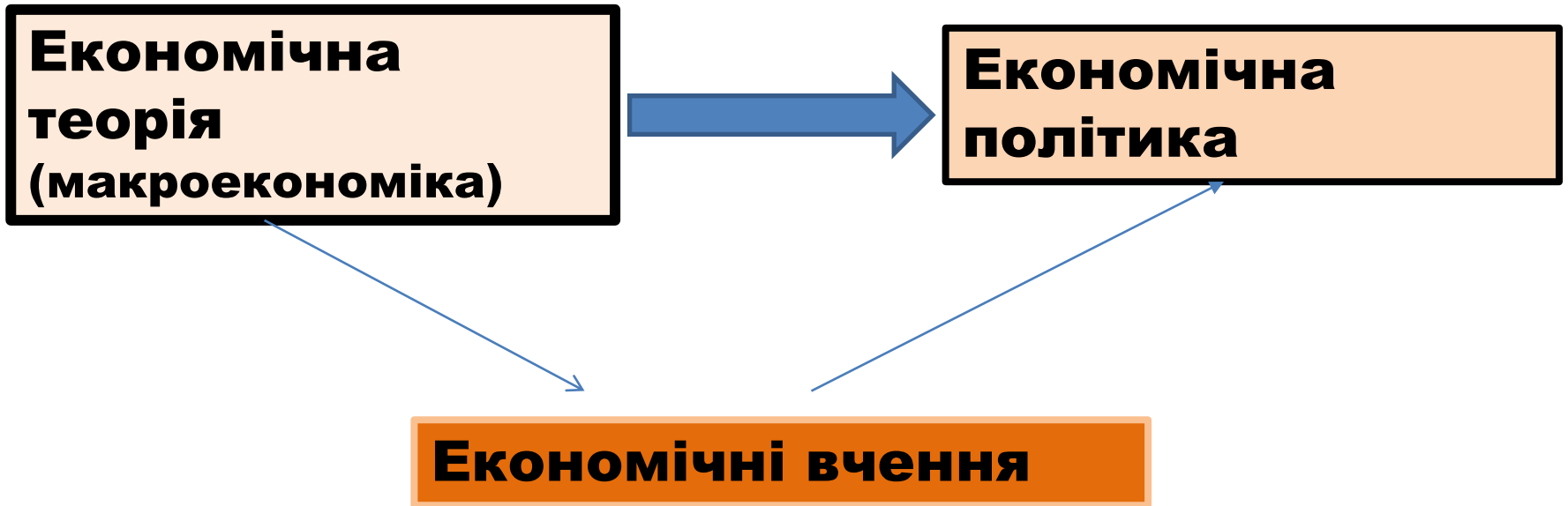

Економічна політика
(бакалаврський рівень, 1 курс)
(матеріали до лекції)

**Викладач – Гриценко Олена Аврамівна, д.е.н.,
професор кафедри економічної теорії**

Що потрібно для економіки

Лауреат Нобелівської премії з економіки Василь Леонт'єв (США) при роз'ясненні студентам, як діє національна економіка, порівняв її з яхтою, що знаходиться в морі. «Щоб справи йшли добре, потрібен вітер - це зацікавленість. Кермо - державне регулювання. У американської економіки слабкий кермо. Не можна робити так, як говорив Рейган: підніміть вітрила, нехай їх наповнить вітер, і йдіть в кабіну коктейль пити. Так нас і на скелі винесе, розіб'є яхту вщент ... Я думаю, що більш правильно роблять японці. У них, звичайно, є приватна ініціатива, але і держава відіграє більшу роль, впливаючи на розвиток економіки в кращому напрямку. З усіх капіталістичних країн, у яких в даний час можна чогось повчитися, я б вибрав не США, а Японію ».

Економічна політика – усвідомлений вплив держави (суб'єктів влади) на економічні процеси з метою забезпечення загальноспільних інтересів.

Сфери впливу:
аграрна, промислова,
інфраструктура,
соціальна та інші

Характер процесів:
інвестиційна, конкурентна,
антимонопольна,
антициклічна, антикризова
та інші.

Економічний курс держави – це стратегічний напрямок розвитку економіки з чітко окресленою *головною метою*, а також система *практичних дій* всіх органів економічної влади в межах своїх повноважень, у *координації* досягнення її *головної мети* економічного курсу та підпорядкованих їй цілей.

Концепція економічної політики

```
graph TD; A[Концепція економічної політики] --> B[цілі]; A --> C[Стратегія: місія, напрями і завдання]; A --> D[Інструменти (методи); прями та опосередковані]; B --> E[загальні]; B --> F[специфічні];
```

цілі

загальні

специфічні

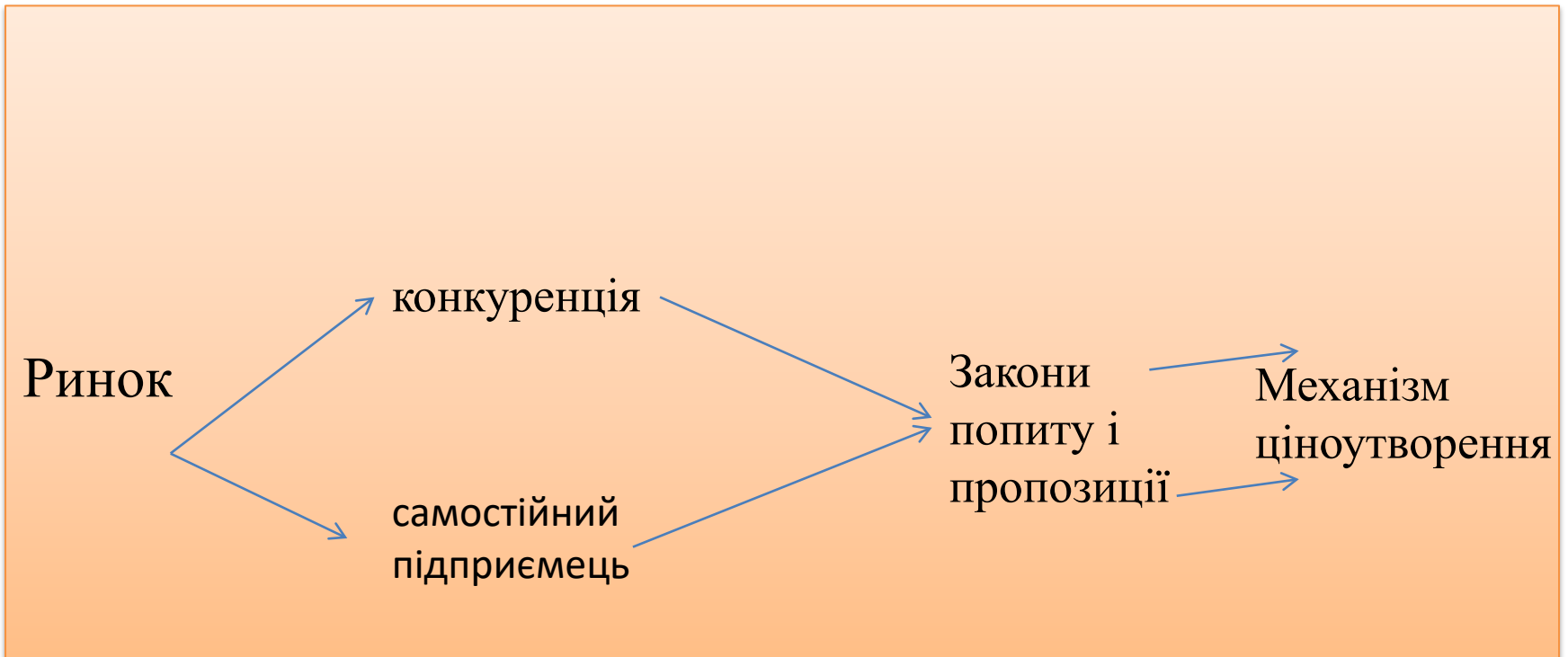
**Стратегія:
місія,
напрями і
завдання**

**Інструменти
(методи); *прямі*
та
*опосередковані***

Стратегія економічного розвитку

Місія стратегії, яка потрібна Україні – досягти позитивної зміни у баченні громадянами свого майбутнього та майбутнього країни, відновити довіру та стратегічну орієнтованість бізнесу, сприяти формуванню в Україні такої економічної моделі, яка забезпечить реалізацію людського, підприємницького та природно-ресурсного потенціалу, надасть кожному українцеві впевненості у гідному та забезпеченому майбутньому. Саме на засадах відродження взаємної довіри

Ринковий механізм регулювання економіки

Стратегія економічного розвитку

Місія стратегії, яка потрібна Україні – досягти позитивної зміни у баченні громадянами свого майбутнього та майбутнього країни, відновити довіру та стратегічну орієнтованість бізнесу, сприяти формуванню в Україні такої економічної моделі, яка забезпечить реалізацію людського, підприємницького та природно-ресурсного потенціалу, надасть кожному українцеві впевненості у гідному та забезпеченому майбутньому. Саме на засадах відродження взаємної довіри

Провали ринку

- стихійний характер забезпечення рівноваги, що передбачає циклічність розвитку та призводить до криз надвиробництва;
- монополізація економіки, що пов'язано із бажанням підприємця збільшити свій прибуток за рахунок використання ефекту масштабу;
- ринок породжує безробіття, як резервний ресурс для розширення виробництва, що породжує значні соціальні втрати суспільства;
- ринок породжує інфляційні процеси;
- ринок поглиблює соціальну нерівність, поляризує суспільство завдяки різним можливостям надавати ринку необхідні для нього ресурси;
- ринок може прирікає на занепад окремі галузі економіки, які стають низькорентабельними і збитковими для бізнесу, проте є необхідними для суспільного виробництва та збереження соціальної стабільності (видобуток вугілля, сільськогосподарське виробництво тощо);
- ринок індиферентний до забезпечення національних інтересів і національної економічної безпеки (продовольчої, енергетичної, фінансової тощо), які не можуть забезпечити бізнесу достатнього розміру доходу, приміром, розвиток перспективних технологій в галузі цифровізації суспільства;

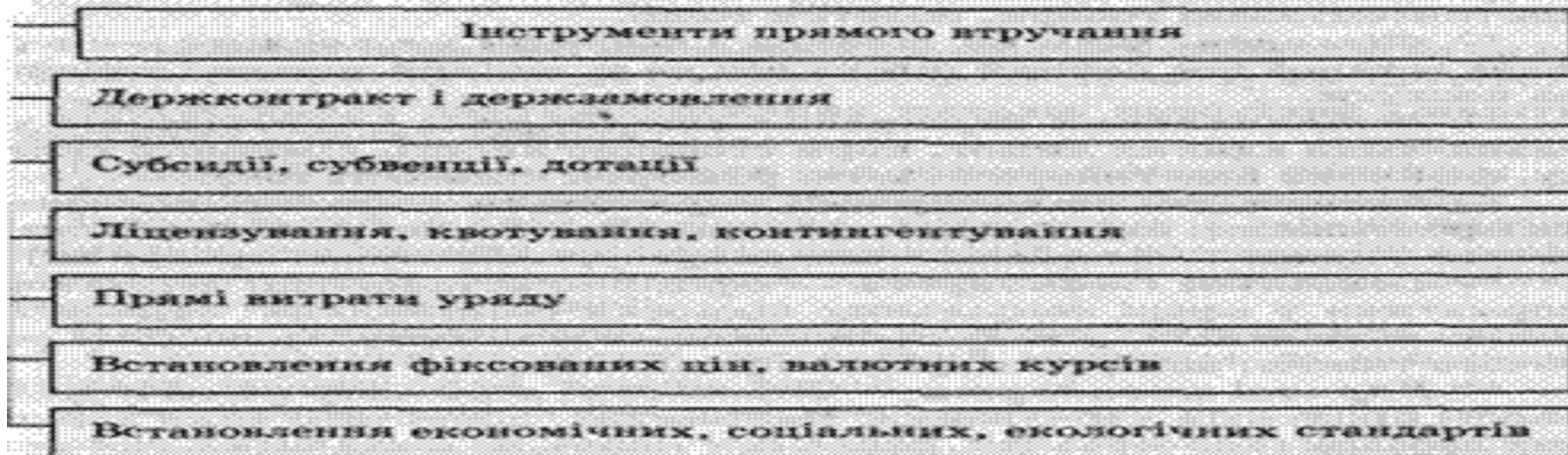
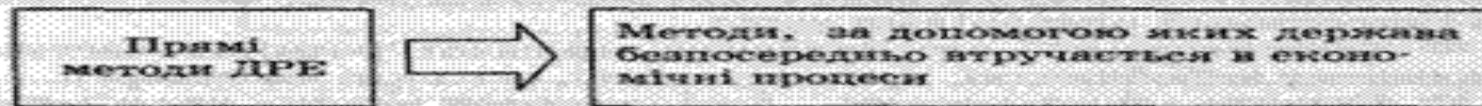
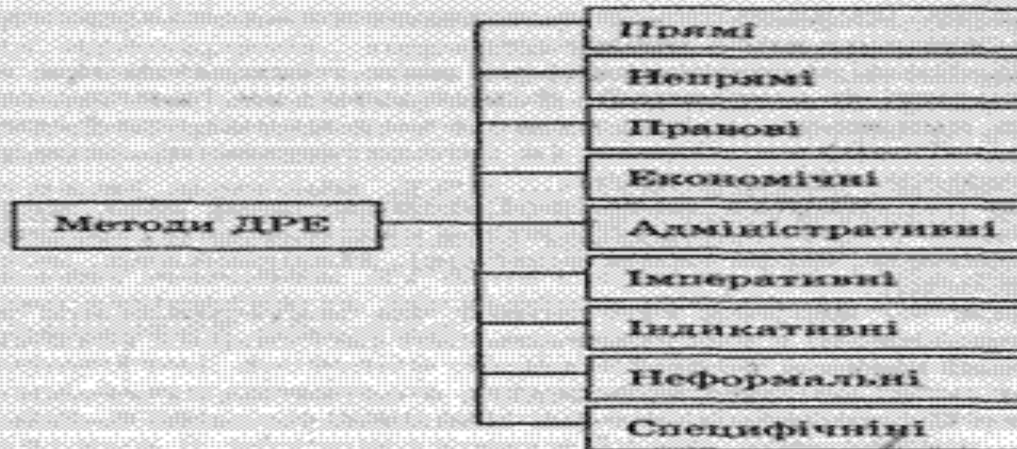
Сценарії економічного розвитку МВФ

Перший (оптимістичний) сценарій передбачає повне реформування (подолання відставання, ринок землі без обмежень) і зростання ВВП 6% щорічно, що дозволить населенню стати багатшими на 60% за 20 років, і досягти сьогоdnішнього рівня Польщі приблизно в 2038 році.

Другий варіант - часткові реформи (збереження розриву в судовій системі і ринок землі з обмеженнями) і зростання на 4%, що зробить населення найбагатше на 20%.

Третій (песимістичний) сценарії - відкат реформ (без ринку землі) і зростання темпами до 1,5% - населення через 20 років стане на 20% біднішими, ніж сьогодні.

Методи регулювання економіки

Інструменти економічних методів

```
graph TD; A[Інструменти економічних методів] --> B[Ставки податків]; A --> C[Облікова ставка]; A --> D[Митні тарифи]; A --> E[Норми амортизації];
```

Ставки
податків

Облікова
ставка

Митні
тарифи

Норми
амортизації

Питання для перевірки

Вкажіть, які з перерахованих нижче методів державного регулювання відносяться до числа економічних, а які - адміністративних:

- 1) припинення видачі ліцензій на виробництво медичних препаратів;**
- 2) зміна облікової ставки ЦБ;**
- 3) зміна розмірів мінімальних резервів;**
- 4) прийнято постанову, відповідно до якого підприємства громадського харчування зобов'язані здійснювати пільгове обслуговування інвалідів і пенсіонерів;**
- 5) дозволено прискорене амортизаційне списання основного капіталу;**
- 6) здійснюється державне регулювання в тих галузях, де приватний капітал неефективний;**
- 7) введення податку на додану вартість;**
- 8) встановлення фіксованих цін на товари і послуги.**

Види прямих та непрямих методів регулювання

- 1) планування цін;**
- 2) встановлення мінімальної і максимальної ціни;**
- 3) введення жорстких ставок акцизів;**
- 4) індикативне планування;**
- 5) консервація частини природних ресурсів, що виключає будь-які форми їх комерційної експлуатації;**
- 6) виділення природних зон із заборонаю для певних видів виробничої діяльності;**
- 7) заборона екологічно шкідливих технологій;**
- 8) визначення мінімальної заробітної плати;**
- 9) встановлення допомоги по безробіттю;**
- 10) ліцензування експорту;**
- 11) контроль з боку держави над імпортом товарів;**
- 12) зміна норми обов'язкових резервів;**
- 13) ставка міжбанківського кредиту;**
- 14) операції Нацбанку з державними облігаціями на відкритому ринку цінних паперів;**

- 15) встановлення структури витрат державного бюджету;**
- 16) управління державним боргом;**
- 17) надання податкових пільг, розробка і здійснення цільових програм;**
- 18) надання цільового товарного кредиту;**
- 19) видача гарантій комерційним банкам під цільові кредити;**
- 20) прямі закордонні інвестиції;**
- 21) регулювання валютного курсу;**
- 22) митне оподаткування;**
- 23) введення квот;**
- 24) відсотки за державними облігаціями.**

Макроекономічний багатогранник

